

שבועת אסף הרופא *

וזאת הברית, אשר כרת אסף בן ברכיהו ויוחנן בן זבדא עם תלמידיהם, וישביעום בדברי האלה:

אל תצודו (תצדו) להמית כל נפש במשתה העקר; ואל תשקו אשה הרה לזנונים להפיל; ואל תחמדו כל יפי תואר בנשים לנאפה בהן; ואל תגלו את סוד אדם אשר האמין לכם; ואל תקחו כל כופר לחבל ולהשחית; ואל תקשיחו לבב מלחמול על דל ואביון לרפא; ואל תאמרו על טוב רע ועל רע טוב; ואל תלכו בחוקות המכשפים לחבר, ולנחש, ולכשף, ולהפריד איש מאשת חיקו או אשה מאלוף נעוריה; ולא לחמוד כל הון וכל כופר לעזרת אות זימה; ולא להתעזר בכל עבודת אלילים לרפא בהם; ולא להבטיח בכל דברי עבודתם לרפאות, כי אם לשקץ ולתאב ולשגוא את כל עובדיהם והבוטחים בהם והמבטיחים בהם, כי כולם תוהו ולא מועילים, כי אין המה ושעירים רוחות מתים המה — את פגריהם לא יושיעו ואיך יוכלו להושיע את החיים?

ועתה בטחו בה' אלקיכם, אֵל אמת, אֵל חי, כי הוא הממית והמחיה, המוחץ והרופא, המלמד לאדם דעת וגם להועיל, המוחץ בצדק ובמשפט, והרופא בחסד וברחמים, לא יבצר ממנו כל מזימות ערמה, ואין נסתר מנגד עיניו; המצמיח צמחי רפואות, והשם בלב חכמים תושיה לרפא ברוב חסדיו ולספר נפלאות בקהל רבים, לדעת כל חי כי הוא עושהו ואין בלעדיו מושיע. כי הגויים בוטחים אל עזביהם, אשר לא יושיעום ממצוקותיהם ולא יצילום מצרותיהם, כי תוחלתם ותקותם אל המתים. על כן נאה לכם להבדל מהם ולשטות ולרחוק מכל תועבות גלוליהם ולדבקה בשם ה' אלקי הרוחות לכל בשר, ובידו נפש כל חי להמית ולהחיות ואין מידו מציל. זכרוהו בכל עת ודרשוהו באמת וביושר ובתם־דרך, למען תצליחו בגל מעשיכם ויתן לכם עזרה להצליח בידכם והייתם מאושרים בפי כל בשר. ויונחו הגוים את אליליהם ועזביהם ויתאו לעבוד את ה' ככם כי יכירו כי תוהו מבטחם ולריק יגיעם, כי ישועו אל אל לא ייטיב ולא יושיע.

ואתם חזקו ולא ירפו ידיכם, כי יש שכר לפעולותיכם וה' עמכם בהיותכם עמו. אם אתם את בריתו תשמרו, ובחוקותיו תלכו לדבקה בהם, ונחשבתם לקדושי בעיני כל בשר, ויאמרו אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלקיו. ויענו תלמידיהם ויאמרו: כל אשר הוכחתם אותנו וצויתם עלינו נעשה, כי מצות התורה היא ועליונו לעשותה בכל לבבנו ובכל נפשו ובכל מאודנו, לעשות לשמוע ולא לבטות ולא לסור ימין ושמאל. ויברכום בשם אֵל עליון קונה שמים וארץ.

ויסיפו עוד להעיד בהם ויאמרו עליהם: הגה ה' אלקים וקדושי ותורתו עדים בכם, אשר תהיו יראים אותו לבלתי סור ממצוותיו וללכת בחוקותיו וביושר לב;

* (השבועה פורסמה לראשונה בגרמנית לפי כתב־יד אוקספורד:

L. Duker, Monatschrift für Geschichte und Wissenschaft des Judentum, 8:201, 1859.

וקא לנטות אחרי הבצע לעזור חנף על דם נקי; ולא למסוך סם המות לכל איש ואשה להמית רעהו; ולא להגיד בעקריהם ואף לא למסרגו לכל אדם, ולא להסיח בכל דבריו; ולא לתת דמים בכל מלאכת רפואות; ולא לצדות לעורר מחלה על גפש אדם, ולבלתי תת מום באדם למהר ולהבקיע בשר אדם בכל ברזל או במכות אש, עד אשר יבחן פעמיים ושלוש — אז תתנו עצתכם. ולא תמשול בכס רוח רעה לרום עיניכם ולבכם; ואל תטורו נקמת כל איבה באדם חולה; ולא להחליף אמרתכם בכל שנה ה' אלקינו לעשות, כי אם לשמור פקודיו ומצותיו ללכת בכל דרכיו, למען מצוא חן בעיניו להיות נקיים ונאמנים וישרים. כה הוכיחו והשביעו אסף ויוחנן את תלמידיהם.

תפילת יום-יום של רופא *

אל טוב ורחום! אתה יצרת בחכמתך את גוף האדם. כלים לרבבות הרכבת בו לעשות את פעלם בלי הרף, כדי לשמור עליו ולהזין אותו בשלמות היופי כבית-קיבול לחיי נצח. בלי חשק יפעלו בהשקט את פעלם, בסדר, בהתאמה ובמיוזג. אבל במקרה ששבירת החומר, או תאוות בלתי מרוסנות, יפסיקו את הסדר הגכון ואת השלמות, יבואו הכוחות לידי התנגשות והגוף עלול להתפורר ולשוב לעפר בראשית. או אז תשלח לאדם את מלאכיך מטיבי מעש, הלא הם המחלות, לבשר את הסכנה הקרובה לבוא ולהמריצו להתגונן מפניהם בעוד מועד.

את אדמתך, נהריך והריך ריווית בחמרי מרפא, להפיג את יסורי יצוריך ולמנוע משחית מהם. ולאדם נתת חכמה לפדות את גוף האדם, ולהכיר את פעולותיו, הן בסדריו המתוקנים והן המופרעים; וגם להוציא את חמרי התרופה ממקומות הימצאם, לחקור את תכונותיהם הטובות, לייצר אותם ולהשתמש בהם לפי מהות המחלה.

גם בי בחרה השגחתך הנצחית לשמור על חיי יצוריך ובריאותם, הנני עתה למלא את שליחותי. עזרני, א-ל רחום, בתפקידי הגדול והצליחני; כי בלעדי עזרתך לא יצליח האדם אף בקטון מעשיו. מלא את גפשי אהבה למקצועי וליצוריך, אל תתן לתאוות הבצע, התהילה והכבוד להתערב במפעלי; כי אלה הן שונאי האמת ואהבת האדם, וגא אל יטעוני בתפקידי הגדול לגמול טוב עם יצוריך.

חזק את כוחות גופי ונפשי ויהיו הם בכל עת נכונים לפעולה, בלי לאות, במקרה העשיר והעני, הטוב והרע, האוהב והשונא. תן לי לראות בחולה

(*) תפילה זו יוחסה לרמב"ם (ד"ר מורטון רובינס, ב„הרופא העברי“, משנת 1942). אכן, פרופ' י. ליבוביץ „דפים רפואיים“, כרך ג', חוב' א', אור ב', תש"ך, הוכיח שזו טעות. תפילה זו פורסמה לראשונה בגרמנית בכתב יד בקובץ, Deutsches Museum, Leipzig, 1738 תורגמה לעברית ע"י אברהם אייכל ב„המאסף“, כרך ו', שנת 1790, ובו מצויין שהתפילה נחתברה ע"י מרכוס הרץ (1747—1803), ותורגמה לעברית עפ"י בקשתו. התרגום המובא כאן נעשה מחדש ע"י פרופ' י. ליבוביץ מהמקור הגרמני.

וראה עוד: F. Rosner, Bull. Hist Med, 41:440, 1967